СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 150. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 30. червня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 150. Jersey City, N. J., Tuesday, June 30, 1925. THREE CENTS

Землетрус в Монтані.

БЮТ, Монтана, 28. червня. — Коло години пів до семої нині вечером потряс містом землетрус. Складався він з двох потрясень, з котрих перший тревав коло 10 секунд, другий яких 20 секунд.

Як лишень від першого потрясення почали валитися комини домів, мешканці кинулися на вулиці. На щастє, все покінчилося невеликою шкодою для домів. Жертв у людях не було.

Про подібні потрясення доносять з монтанських міст Билингса, Анаконди й Грейт Фолз.

КУЛИДЖ САМИЙ ДУМАЄ ВЕСТИ КАМПАНЮ ЗА ЗНИЖЕННЄМ ПОДАТКІВ.

СВОМПСКАТ, Месечузетс, 28. червня. — Президент Кулидж дав до зрозуміння, що він самий буде натискати на конгрес ухвалити дальшу знижку податків. Він певний, що публична опінія піддержить його в його роботі.

КАЖУТЬ ПОЧМАСТЕРАМ ВИЧИСТИТИ УРЯДИ.

ВАШИНГТОН, 28. червня. — Почтове міністерство видало приказ усім почтовим урядам вичистити як найскорше свої канцелярії. Як говориться в приказі, ждальні урядів повинні виглядати як ждальні банків.

КУЛИДЖ ПРОТИВИТЬСЯ ОБНИЖЕННЮ ТАРИФИ.

СВОМПСКАТ, Месечузетс, 26. червня. — През. Кулидж заявився проти заходів обниження тарифи на заграничні товари, бо таке обнижение на його думку булоби шкідливе для американського промислу.

ПАРОВИЙ КОРАБЕЛЬ ЗАТОПИВ ПОРТОВИЙ КОРАБЕЛЬ.

КВІБЕК, 26. червня. — Паровий пасажирський корабель Марлок, що належить до підприємства Канедиен Пасифик, вдарив портовий кораблик („тот") Овшен Кинг, котрий витягав на широку воду великий корабель. Овшен Кинг потонув сейчас разом зі своєю залогою в 9 люда, котрі не могли ратуватися, бо сейчас по ударі великого корабля вибухли на вдаренім корабли кітли.

ЗАКРИВАЮТЬ НАЙСТАРШУ ГАЗЕТУ В КАНАДІ.

КВІБЕК, Канада, 26. червня. — З днем 30. червня перестане виходити Де Квібек Дейлі Кроникел енд Вікли Ґезет, котрої перше число появилося ще в 1764. році, коли в Канаді не було ні одного періодичного видавництва.

Причиною закриття газети має бути подорожіння паперу. Через закриття газети втратить роботу коло 70 робітників.

6 ЦЕНТІВ ВІДШКОДОВАННЯ ЗА УКРАДЕНИЙ ПОЦІЛУЙ.

НЮ ЙОРК, 26. червня. — Стейтовий суд в Бруклині розглядав позов панни Бели Вінер, 18-літної дівчини, проти її роботодавця Якоба Лишинського за 10,000 долярів відшкодовання, яке вона домагалася за украдений поцілуй. Позовниця говорила, що вона втратила на чести й терпіла великі муки, і присяжні постановили надоложити її терпіння, признавши її відшкодовання в сумі 6 центів.

ПІДЧАС ВЕЛИКОМІСЬКОГО НАТОВПУ.

НЮ ЙОРК, 26. червня. — На стації підземної зелізниці на розі Бродвею і 34-ої вулиці була коло 5. години сполудня така глота, що одного з пасажирів, Валтера Дженча на імя, зіпхали з платформи. Він упав під надходячий поїзд; кондуктор, на щастє, побачив на час випадок і задержав поїзд. Мимо сього поїзд сильно подушив нещасного і його треба було відставити до шпиталю. Лікарі мають надію вилічити його.

ХОЧЕ НАВЧИТИ ЇХ ПОВАЖАТИ СЕБЕ.

ГРАЙТ ПЛЕИНС, 26. червня. — В місцевому суді предложено до затвердження тестамент богатого Джеймса Ріда, що помер тут дня 5. червня. — Тестамент цікавий тим, що тестатор записує свій маєток своїм 6 дітям, але під умовою, що вони дістануть сей маєток аж тоді, коли осягнуть 50 літ життя, бо хиба аж тоді вони наберуть належитого поважання й пошани для нього.

ЗБСЖЕВОЛІВ НА ПОЇЗДІ.

ҐРІНВИЛ, Савт Каролайна, 26. червня. — На поспішнім поїзді зелізниці Садерн Рейлвей арештовано одного пасажира, котрий без видимої причини й провокації вбив з револьвера другого пасажира. Арештований каже, що він називається Мегенсей та що він утік з американської армії. Поліція припускає, що вона має до діла з божевільною людиною.

ПЕРЕГОНИ З ПАДАЮЧОЮ ГОРОЮ.

ДЖЕКСОН, Вайоминг, 26. червня. — Гил Гаф, фармер з Шіп Мавнтина, оповідає про свою пригоду зі своєю горою, яка малощо не коштувала його життя.

Гаф їхав верхом на кони попід гору, коли він побачив, що вона рухається. Він чим скорше підогнав коня, щоби дістатися на безпечне місце. Гора почала вже наступати на нього, розбита на порушуючуся стіну розбитого каміння, глини, повалених дерев, що утворили вал на яку сотку стіп високий. На щастє й кінь його теж побачив небезпеку, і в божевільнім страху гнав на безпечне місце. В дві мінути після того як вони дісталися на висше місце на другу гору, рухаючася гора вся звалилася в долину.

Гаф зараз кинувся до своєї хати, і забравши свою жену, діти й дещо худоби, знову втікав на безпечне місце. Та більшу частину його худоби й всю його фарму [illegible] засипала рухаючася гора.

МАРШАЛ ФОШ НЕ ХОЧЕ ДИВИТИСЯ НА ТУ „МУКУ".

Побідник з послідної війни французький маршал Фош виїхав до Італії на той час, як Бріян буде говорити з Англією і Німеччиною в справі гарантійного пакту. Часописи пишуть, що Фош знає, що Бріян піде на уступки, отже він волів не бути при тім в Парижі, як дивитися на ту „муку". Як відомо, Фош є найзавзятійшим ворогом Німців і є проти всяких, хочби найменших уступок на їх користь.

УЧИТЕЛЬ ЗІ ШКІЛЬНИМИ ДІТЬМИ ВРАТУВАВ ДІМ ВІД ОГНЮ.

Недалеко місцевости Елкомзейл, Альта., коло Кінґзлей школи занявся дім фармера Плита. Пані Плит виходила саме з курничка, коли вона завважала, що її дім занявся. Вона пустилася до школи і тут наробила крику. Зі школи вибіг учитель з дітьми і, побачивши в чім лихо, вратував разом з ними дім. Учитель утворив зі шкільних дітий ланцух, який починався від ставка, а кінчився коло горіючого фармерського дому. Через руки дітий, получених в один ланцух, переходили коновки води. По деякім часі боротьби з огнем, діти його вгасили і вратували дім. Шкода, яку потерпів будинок не велика. Не улягає найменшому сумнівови, що коли би не шкільні діти, то будинок був би погорів.

ВИРВАВСЯ З РУК КАТА.

Цими днями страчено в Парижі торговця автомобілів, якого засуджено на смерть за вбивство власної жінки. Коли кат і його помічники провадили засудженця під гільотину, він нагло вирвався їм з рук і швидко побіг сам на місце страчення, такий нудний і довгий час видався йому йти поволи під гільотину. Там положив голову під страшний ніж і кат, який швидко прибіг за ним, зробив йому останню приємність. За хвилинку відлетіла злочинцеві голова і впала до приготованого коша, наповненого піском.

ВИБОРИ ДО БІЛОРУСЬКИХ РАД.

На Радянській Білоруси відбулись другі вибори до сільських Рад. Перші вибори комуністи уневажнили тому, що випали для них некорисно. Але й ці другі випали для комуністів не краще. Участь у виборах брало всього 339.431 виборців, себто 42% управнених до виборів. Вибрано загалом 8.896 членів рад, в тому 87% безпартійних.

СТРАШНА КАТАСТРОФА В НІМЕЧЧИНІ.

В порурській копальні біля міста Дортфельд наступила в однім шибі страшна експльозія, яка потягнула за собою богато жертв в людях і спричинила завалення кількох инших шибів. Доси видобуто з під румовищ 47 забитих і 25 важко ранених. Загалом видобуто досі 250 людий на загальне число 527 засипаних в копальни. Весь запас вибухових матеріялів рівнож вибух. Причиною експльозії є, як кажуть, самозапалення вибухових матеріялів.

МАГАРАДЖА ГОСТЕМ В ЛОНДОНІ.

Вся англійська Індія є поділена на держави більші й менчі, над котрими панують місцеві індуські князі, звані магараджами. Вони дуже часто покидають на короткий час Індії і для розривки приїздять до столиці пануючої нації, значить до Лондону. Звичайно привозять для короля Англії, або наслідника престола дорогі і цікаві дарунки. Один привозить великого слона, другий льва, третій ще щось особливого зі своєї батьківщини Індії. А що всі магараджі є дуже багаті, то приїздять до Лондону з великим почтом, виставністю і гришми.

На днях загостив до Лондону магараджа з Йодпуру. Цей рівнож приїхав в знатнім почоті, в дорогих одягах, що блищать від срібла і золота, але найцікавійше, що він з собою притягнув з Індії, це його жінки. Привіз їх пять — цілий свій гарем і замешкав з ними в одній з найкращих гостинниць. Англійці дуже цікаві побачити жінок магараджі, щоби переконатися, як виглядає індуська краса, одначе це їм не вдається, бо після індуського звичаю жінкам не вільно без заслони показуватися чужим мущинам, а вже на вулиці, то ані мови. Коли отже жінки магараджі і показуються з гостинниці, щоби всісти до самоходу і відїхати на прогульку — то все вони завуалені і цікаве око Англійця ніяк не може побачити личка жінки магараджі. Кімнат гостинниці, де мешкають всі 5 жінок, стережуть три величезні евнухи, тому ніяким робом не може посторонний чоловік заглянути до помешкання індусок. — Пробували це зробити фотографи, але скоро переконалися, що шкода їхньої роботи: евнухи прогнали їх від кімнат проч.

Крім жінок привіз з собою магараджа також індуську капелю і кілька індуських танечниць, які розвеселяють його в хвилях нудьги.

Гроший мусів магараджа привезти не одну жменю, бо задумує перебути в Лондоні цілого пів року.

СОВІТИ БОЛЬШЕВІЗУЮТЬ ПЕРЗІЮ.

В тій частині Туркестану, що належить до Перзії, вибухло большевицьке повстання. Перські Туркмени домагаються такої автономії, яку мають совітські Туркмени. В столиці Перзії Тегерані побоюються, що повстання пошириться в цілій Перзії. Тегеранський уряд є переконаний, що до повстання причинилися совіти.

СОВІТСЬКИЙ ВОЖД ПРО БУДУЧУ ВІЙНУ З ПОЛЬЩЕЮ.

Вожд західної совітської армії генерал Тухачевський виголосив відчит, в якім висказав погляд на будучу війну з Польщею і ролю в ній совітської білоруської армії. Тухачевський сказав, що сьогодня білоруська армія є якнайкраще озброєна, а білоруський воєнний терен є так приготовлений, що на випадок війни „Польща знайде на Білоруси свій останній гріб".

ВЕЛИКИЙ ВРОЖАЙ В НІМЕЧЧИНІ.

Урядові німецькі комунікати доносять, що в Німеччині незвичайно гарно зродилася озимина.

ЗАГРОЗА ПОЛУДНЕВОЇ АФРИКИ ЧОРНИМИ.

В домінії полудневої Африки істнує довголітний спір межи білими поселенцями краю о державну приналежність краю. Данське населеннє, звісне загально під імени Бурів, стремить до самостійности, себ то до зірвання державної звязи з Великою Британією. Бури доніні не забули, що вони ще перед роком 1900 мали самостійність, яку Англія силою знищила і край Бурів окупувала. Час від часу читаємо в англійській пресі трівожні вісти, що той або другий бурський політик голосить сепаратистичні стремління, які очивидно не на руку другий частині населення — себто Англійцям.

Сеї весни виїхав до Полудневої Африки англійський престолонаслідник князь Валії, а цілию його подорожи є скріпити дружну звязь домінії з Великою Британією і ослабити відосередні стремління Бурів.

Тимчасом так одним як і другим загрожує чорна небезпека. Заки Бури й Англійці вирішать свій спір, то чорні до того залиють край, що перейдуть до денного порядку над обома білими противниками і перебмуть владу в краю. Дехто починає на се звертати увагу і виказує, що зі сторони чорних грозить там білій расі смертельна небезпека. Вже нині в Полудневій Африці є чорних 5,409,092 а білих всего 1,519,488. Коли узгляднимо плодовитість чорних і білих, то треба надіятися, що до року 1971 населеннє Полудневої Африки буде виносити 24,000.000 чорних а 3,650.000 білих. До того чорні поступають культурно і майже з певностію за кілька десяток літ власть в державі опиниться в руках місцевого чорного населення.

ПОВІНЬ ФАЛЬШИВИХ ДОЛЯРІВ.

З Москви надійшли відомости, що на всім просторі Радянського Союзу зароїлося від фальшивих долярів і то переважно канадійських. Показалося, що велика часть тих фальсифікатів перейшла через совітський державний банк і дісталася до рук заграничних купців. Тепер напливають із заграниці масові звороти фальшивих долярів до держ. банку, а саме від тих купців, яким банк ті доляри виплатив. Є чутка, що доляри фальшовано для Совітів в Перзії.

ЛИСТОВА „ТАЙНА" В ПОЛЬЩІ.

Варшавський часопис „Роботнік" з дня 9. травня приносить статтю п. з. „Чорний кабінет", і в цій статі розкриває, що варшавська політична поліція клала свою руку навіть на листи, які приходили до послів до будинку сойму.

„Роботнік" пише, що істнував т. зв. „чорний кабінет", в якім поліція таємно перечитувала всю кореспонденцію послів і сенаторів.

В цій справі ведеться слідство.

ЯПОНІЯ УЗБРОЮЄ СОВІТИ.

Данські газети доносять, що Совіти поробили в Японії величезні замовлення, яких частину вже перевезено до Совітів. До року має Японія достарчити Совітам: 35 підводних човнів, 100 гидроплянів і 125 гармат, з котрих часть буде 80 цм. калібру.

Французький парлямент ухвалив грошевий закон.

ПАРИЖ, 27. червня. — Французький парлямент ухвалив нині по надзвичайно короткій дискусії предложений фінансовим міністром грошевий закон. Ухвала стає законом завтра.

Противники закона критикували його за те, що, місто підпомогти курсови франка, ще більше його курс ослабляє.

Проти закона заявилося всего 11 послів.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ УРЯД ХВАЛИТЬСЯ НАЙДЕННЄМ СКАРБУ.

МОСКВА, 27. червня. — Уряд відкрив у колишній палаті князя Юсупова, члена царської родини, великі скарби, замуровані в скритці в стіні. Вартість золотих річий артистичної роботи подають на 3 міліони долярів.

ЧУТКИ ПРО КОМУНІСТИЧНІ НАМІРИ ТЕРОРУ В ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 27. червня. — В Парижі кружляють чутки, що третій інтернаціонал в Москві постановив повести терористичну кампанію в Франції. Малиби доконати ряд замахів на противників комуністів.

НОРВЕГІЯ БУДЕ ВИТАТИ АМУНДСЕНА 4. ЛИПНЯ.

ОСЛЬО, Норвеґія, 27. червня. — Норвеґія постановила урядити врочисте приняттє для славного подорожного до бігуна Амундсена, як він буде вертати до рідного краю 4. липня. Витати його має норвезький король та провідники всіх норвезьких партій.

КОРАБЛІ ПОТОНУЛИ ПІДЧАС КОРАБЕЛЬНИХ ПЕРЕГОНІВ.

РИГА, 27. червня. — Підчас перегонів кораблів ударила на кораблі сильна буря. Пятнайцять з них не вспіло на час сховатися до порту й загинуло на морю. Число жертв у людях ще не відоме.

АНГЛІЯ ПЕРЕД ВЕЛИКОЮ ПРОМИСЛОВОЮ КРІЗОЮ.

ЛОНДОН, 27. червня. — Ремзі Мекдоналд, провідник робітничої партії, предложив у парляменті внесок на уділення догани урядови за його недбальство в полагодженню тяжкого промислового положення краю. Після сього внеску, Англія стоїть перед страшною промисловою крізою. Найтяжче безробіття панує в промислі вуглевім та зелізництві.

Мекдоналд стоїть на становищи, що тяжке положення краю не треба закривати, як се робить уряд, але розкривати й дебатувати явно.

НІМЦІ ГОДЯТЬСЯ НА ВІДПОВІДЬ НА ГАРАНТІЙНУ НОТУ.

БЕРЛІН, 27. червня. — Німецький федеральний кабінет міністрів відбув нині з премієрами сфедерованих держав нараду в справі відповіди на аліянтську ноту щодо гарантійного пакту. По цілоденній нараді встановлено текст такої відповіди.

МЕЖИНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ.

ВІДЕНЬ, 28. червня. — Старанием віденського державного університету буде сього літа заведений тут межинародний університет, на котрому будуть викладати професори мало не в усіх мовах світа. Сей літний курс буде тревати два місяці. На нього запрошено представників просто з кождого університету в світі.

БОЛГАРІЯ ВСТУПАЄ ЮГОСЛАВІЇ.

СОФІЯ, 28. червня. — На домаганнє сербського уряду болгарський уряд випустив на волю 5 осіб, підозрілих за участь у заговорі кинути бомбу в софійській катедрі.

ДІЛЯТЬСЯ ЧУЖИМ ДОБРОМ.

БІЛГОРОД, Сербія, 28. червня. — Великі нафтові підприємства світа поділили межи себе нафтові терени Албанії. Найбільше дістали англійські та італійські нафтярі, відтак американські й французькі.

НЕ ХОЧУТЬ ВИЗНАВАТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО УРЯДУ.

БУЕНОС АЙРЕС, Арґентина, 28. червня. — Спеціяльний комітет палати послів, вибраний для розглянення питання большевицького уряду Росії, прийшов до переконання, що таке визнание в теперішну пору є передвчасним.

ВІДКРИЛИ ПЕРЕДІСТОРИЧНЕ МІСТО В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 28. червня. — Недалеко від міста Орісаби, в стейті Вера Крус, відкрито величезне передісторичне місто. Займає воно кілька миль простору, має кілька пірамід, підземні комнати, широкі мури, площі, тощо. З усего видно, що мешкали там люди через богато соток літ.

МОНАРХІСТИЧНА ПРОПАГАНДА В ФРАНЦІЇ НЕ ЙДЕ.

ПАРИЖ, 28. червня. — В доповняючих виборах до сенату в департаменті Мен-е-Люар ставали проти себе републиканець Мансо та монархіст Леон Доде, син відомого французького письменника та провідник партії роялістів (що стоїть за привернєннєм королівського роду) в Франції. При тіснійших виборах сенатором вийшов републиканець. Роялісти вважають се тяжким ударом для себе, бо через сі вибори Доде втратив місце в сенаті, а роялісти провідника.

І МОСКВА ДУМАЄ ВИСИЛАТИ ВИПРАВУ НА БІГУН.

РИГА, 28. червня. — Бол[illegible] виправу на [illegible] сійській території.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКА ДЕМОКРАТІЯ, А УКРАЇНСЬКА СПРАВА

Як Польща, так і инші держави, що вийшли переможцями зі світової війни, стремлять за всяку ціну удержати в Европі STATUS QUO. Звідси безконечні конференції в справі розброєння і заключення заінтересованими державами такого гаранційного пакту, що забезпечував би на довший час повставші в Европі взаємовідносини. Зусилля держав-побідниць, скеровані в цьому напрямку, покищо не дали позитивних наслідків; навпаки, привели до переконання керманичів европейської політики в необхідности поправлення границь політичної мапи Европи.

Ця цілком зрозуміла і природня еволюція політичної думки проходить під натиском опозиції всіх держав, яка добачує замирення Европи лише в справедливому розвязанню національного питання в деяких державах. А позаяк і в Польщі це питання стоїть на порядку денному, то цілком є зрозумілим, чому справжня демократія і політичні круги західної Европи так живо заціkавлені перебігом справи суду над нашими послами. Уже два тижні як суд в Рівному скінчився, а ця справа не тільки не сходить з порядку денного, а навпаки, щораз набирає усе більшого розголосу й зацікавлення. Навіть польська преса, яка мовчала підчас процесу, тепер цікавиться цею справою ширше й після глибшого її аналізу приходить до переконання, що справа українська, як і других меншостей народних у Польщі, не є справою внутрішньою і що розвязання національного питання не залежить виключно від польського уряду. Так ця справа потрактована у Версальському трактаті й так її розуміють і реальні політики Заходу. Бо й як же-ж инакше можна було пояснити внесення інтерпеляції до англійського парляменту в справі положення українського народу в Польщі послом Кенворті, що крім цього ще в свойому листі виражає засудженим послам співчуття. А чи не о цім же свідчить кондоленційний лист сьогодняшнього французького премієра Пенлеве, того самого, що в минулому році підписав протест проти білого терору в Польщі. Ось який голосний резонанс викликала ця справа в західній Европі, не дивлячись на те, що розбиралася при закритих дверях. Для західно-европейського обивателя уже самий факт суду над українськими послами був незаперечним доказом ненормального положення української нації в Польщі.

Правда, ніхто покищо не заповідає втручення в цю справу. Та однак англійський міністер Чемберлин у відповіди на інтерпеляцію посла Кенворті в справі положення української нації в Польщі в делікатній формі підкреслив, що Польща не виповнила принятих на себе зобовязань відносно Українців.

Таке твердження з парляментарної трибуни є дуже симптоматичним. А тому рівенський процес, що викликав його, буде мати значіння зворотного пункту в поглядах Англії на національну політику Польщі.

А для нас цей процес буде мати те значіння, що хоч наша парляментарна репрезентація досі не дала нам видних реальних здобутків, то однак зуміла зацікавити нашою справою Захід, а польське правительство і польську суспільну опінію щораз то приводить до переконання, що неговнанням української справи ніяк не вдасться усунути її з порядку денного, або вирішити її, оминаючи нас.

Рішаючимчинником у цій справі повинен бути сам український народ.

Здвиг з мертвого пункту державної польської політики відносно нас є тим великим політичним капіталом, що його винесли з судової салі рівенського окружного суду наші вибранці для свого народу. Правда, дорого коштує цей здобуток, бо аж чотири роки вязниці для трох наших послів: М. Чучмая, П. Васильчука і С. Козицького. Але святі ідеали людства: вільність, рівність і братерство так цінні, що людство для здобуття їх не жаліє й самого життя, бо без них життя не є життя, а лише животіння.

Хай переконання в цьому, переконання, що з ними і за ними не тільки вся українська нація, але і вся справжня демократія усього світу, зміцнить їх волю і надалі в боротьбі за національне відродження свойого народу.

(„Наше Життя").

ГОЛОСИ СТАРОКРАЄВОЇ ПРЕСИ

ПОЛЬСЬКО-СІОНІСТИЧНЕ БРАТАННЄ.

Львівське Діло пише під наголовком ПЕРЕВІРКА ВІДНОШЕННЯ.

Польсько-жидівський конфлікт на підкладі монопольних концесій, як ми передбачували, вже приймає тільки характер неприємного інциденту. Правда, головний угодовий арлекін пос. Райх, поруч инших нешкідливих демонстрацій, зголосив теж уступлення зі становища голови жидівського клюбу, та й цей жест не має глибшого значіння. Головна Рада Сіоністичної Організації й жидівський соймовий клюб, як було до передбачення, не приняли резигнації пос. Райха. Бажаючи полякати польську реакцію, що може втратити такого надійного угодового сподвижника, він ще надумується, чи відкликати — чи обстоювати резигнацію. Та це звичайні „страхи на Ляхи". Не підлягає сумніву, що пос. Райх верне на своє попереднє становище, а в найгіршому випадку посадить на ньому свого альтер-его.

Галицькі сіоністичні посли справді виявили всі прикмети „реальних" політиків. Вони дуже скоро перейшли до денного порядку над своїм обуренням і замають собі угодовий шлях зеленими галузками з польської преси, яка теж „обурюється", що галицьких „реалістів" стрінула в соймі така неприємна несподіванка. Значить, похміля від удару минає і все вертає на попереднє місце.

Польсько-жидівські переговори ведуться від довшого часу. Менше більше пів року підмальовані на сіоністичний колір сучасні Левенштайни сновигали по заулках, торгуючись і підхлібляючись польській реакції та використовуючи до цього свою представницьку чисельність в соймі, свої — нежидівські мандати. Аж в половині мин. місяця варшавська жидівська преса відкрила заслону з політичних ходів угодової більшости жидівського клюбу. Тоді довідалися ми, що пос. Райх на основі ухвали Головної Ради Сіоністичної Організації відбув конференцію з мін. закорд. справ Скшиньським, представляючи такі жидівські домагання:

1) Припинення політики економічної екстермінації у відношенні до жидівського населення;

2) Фактична повна рівноправність жидівського населення у всіх ділянках політичного, суспільного і культурного життя — та

3) заспокоєння культурних потреб жидівського населення.

На посередника в польсько-жидівських переговорах запрошено відомого Л. Вольфа. Та запрошуючи його, вимогаючи піддержки жидівської угодової позиції з боку англійського жидівства супроти уряду і польських партій, пос. Райх під натиском нечисленної опозиції і не без порозуміння зі самим Л. Вольфом відіграв комедію. Мовляв, польсько - жидівські переговори є внутрішньою справою, до яких ніхто не має права вмішуватися. „Кінець-кінців — голосить пос. Райх — ми не є дітьми. Таж мусить дійти до порозуміння між урядом і польським населенням. Тут не йде про порозуміння з п. Вольфом". А пос. Райхові секундує краківський рабін пос. Тон. Він просто дорікає п. Вольфові: „Ваш приїзд є для нас тому неприємний, що переговори з Жидами є „артикулом на експорт; а ми хочемо трактувати справу яко чисто внутрішню і вважаємо, що ніхто чужий не має права мішатися до того".

Як бачимо, то покликаний на посередника п. Вольф примушений проковтнути самі імпертиненції, посередньо й безпосередньо йому говорять самі грубости, а він все таки мужно видержує на позиції... згідно з умовою.

Змагаючи семимилевими кроками до згоди, себто до офіціяльного і відплатного, а не виключно самочинного і плятонічного, сповнювання польонізаційної місії на „кресах", галицькі „реальні" політики, ці новітні Датани й Авірони, обкидали камінням найхарактернішого, найліберальнішого сіоністичного провідника пос. Іззака Ґрінбавма, людину великих чеснот і великого ума. Премієр Вл. Грабскі заявив у своїм часі, що про угоду так довго не може бути мови, як довго в жидівському клюбі проявляється вплив пос. Ґрінбавма. Отже Датани й Авірони, ліквідуючи той вплив простолінійного політика, навіть не дали йому спромоги уступити з честю. Казали йому в імя „партійної дисципліни" задержати мандат і... виїхати на якийсь час до Палестини. Тим способом бажають вони з пос. Ґрінбавма зробити опуда, коли уряд проволікав з переговорами, або — колиб заключивши угоду — її не додержував. Значить, з пос. Ґрінбавма проти його волі зроблено на всякий випадок резерву.

З метою за всяку ціну перевести угоду, жидівські „реальні" політики не лише покорисвувалися всякими штучками, але й запродукували кілька комедій з п. Вольфом, з пос. Ґрінбавмом, а в останньому часі зробив пос. Райх комедію з самим собою.

Всі ці заходи, штучки, підступи й комедії вказують, що ніщо не спинить „малопольських реалістів" перед доведенням угоди до кінця. Инша річ, чи вона буде здійснена, себто чи польський уряд, як еманація польського антисемізму, органічно буде здатний додержати умови. Про Жидів ми не сумніваємося.

І якраз факт польсько-жидівської угоди примушує нас перевіріти наше відношення до Жидів й їхньої політики. Український народ ніколи не проявляв різких антисемітських настроїв, головно ніколи не було проявів антисемізму серед галицьких Українців. Навпаки, Українці все співчували національній і політичній еманципації жидівського народу, не говорячи вже про те, що становили й досі становлять єдину основу економічного істнування жидівських мас. Українці не лише співчували жидівській еманципації, але й ділом проявили свої симпатії до Жидів. В р. 1907 українські виборці вибрали двох сіоністичних послів (Малер і Ґабель), не витягали ніяких консеквенцій з жидівського доношицтва в часі світової війни, не попікали Жидів за зломання навіть проголошеної „невтральности", признаючи їх складне положення. Жиди взяли участь у виборах 1922, загарбали 10 українських мандатів. І з нову з того не витягано консеквенцій в пересвідченні, що жидівські посли заступатимуть інтереси всього східно-галицького населення.

Тимчасом жидівська політика покотилася иншими шляхами, „Святий егоїзм", виключність жидівських інтересів, тиха боротьба з українською кооперацією, ширення „польської культури на кресах", а в останньому часі угода при помочі 10 загарбаних мандатів. А та угода має на меті обєднатися з польською реакцією за рішенням характеру польської держави в користь її польської єдинонаціональности та — так сказатиб — поділитися сферами впливів на „кресах" під прапором польонізації.

Жиди є льояльні. Це їм вільно.

(Тут сконфісковано короткий кінцевий уступ).

Михайло Старицький.

ДО МОЛОДІ.

На вас, завзятці-юнаки,
Що возлюбили Україну,
Кладу найкращі гадки —
Мою сподіванку єдину.

В вас молода ще грає кров,
В думках у вас немає бруду,
І в серці жевріє любов
До обездоленого люду...

Ховайте-ж ви її собі.
Не розмантачуючи всує:
Нехай ваш дух вона гартує
В житті у чесній боротьбі!

Не забувайте рідних хат,
Де лихо гірше що-днини...
Не можна гаяти й хвилини,
Поки ще стогне менший брат,

Поки живий, мерщій несіть
Сліпому світиво просвіти,
І в серце, смертію сповите,
Живу надію закропіть!

Вшануйте, друзі, рідну річ,
Назвіте голосно своєю,
Та розженіте над землею
Непереможну, темну ніч!...

Хай всяк жене, а ви любіть
Свою знесилену родину!
Й за неї сили до загину
І навіть душу положіть!

ЕПІЛЬОГ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПОВСТАННЯ В БЕСАРАБІЇ.

В перших днях червня почався в Букарешті великий політичний процес проти комуністів, що намагалися зробити переворот у тзв. Татар бунарському районі. Деякі з обвинувачених мали пробратися на румунський беріг Дністра з України і при підмозі місцевих комуністів мали підняти повстання проти румунської влади. У місті Татар Бунар вбито голову міста і секретаря а цілий румунський пограничний відділ знищено. З Татар Бунара комуністи направились в околичні села, де проголосили радянську републику. Цілий той район находився в руках большевиків на протязі кількох днів. Щойно при допомозі значних військових сил вдалося ту републику зліквідувати. Тепер саме відбувається епільог тої цілої історії.

ПІСЛЯ НАПАДУ НА ПОЇЗД.

Польські власти ведуть слідство в звязи з нападом 80 озброєних людей на поїзд, що їхав із Варшави до Ліди. Арештували біля стації Свислоч трицять чоловік. Запевняють, що то бувші офіцири армії ґен. Балаховіча й Петлюри. Вони й мали признатися до нападу. Їх відставили до Волковиск, де станують перед наглим судом.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО

УКРАЇНКА ПОКІНЧИЛА ВИСШУ УЧИТЕЛЬСЬКУ ШКОЛУ.

Панна Гелена О. Кирчів, наймолодша донька знамого нашого громадянина Константина Кирчів в Джерзи Сіти, Н. Дж., покінчила 26. червня б. р. в Нюарку учительську школу і одержала диплому учительки публичних шкіл в стейті Ню Джерзи.

Панна Кирчів, по скінченню публичної школи, вступила до Дікінсон Гай-скул, одної з найбільших висших шкіл в стейті, а звідси пішла до Нюарк Стейт Нормал Скул. Будучи в Нормал Скул тішилася широкими знакомостями серед своїх товаришок за її проворність та музикальну здібність. Брала участь в музичних концертах, що дало її змогу познакомити американську публику з українською піснею і музикою, якою американська публика одушевлялася і подивляла її.

В послідній році студії, панна Кирчів відзначилася в департаменті англійської мови написавши як її професор заявив: „A MASTERPIECE ESSAY".

Послідних три місяці відбула практичну школу учительки в публичній школі ч. 31. в Джерзи Сіти. Тут стрінулася з українськими дітьми, яких прийшлося її вчити. Вона являєся першою Українкою в нашім місті у сій професії. Панна Кирчів покищо ще не здецидувалася, де і яку посаду обійме, поминно сего, що має пропозиції обняти її в сусідстві свого міста.

ОФІЦИРИ В ПОЛІТИЦІ

Грецька революція, що скинула в четвер старий грецький уряд та винесла кількох генералів на верх урядової филі, кидається в очи передовсім тим, що її доконали офіцири й ґенерали.

Переглядаючи події сеї революції, читач надаремне буде шукати за якимись великими засадничими ріжницями межи політикою старого й нового уряду. Ріжниці, які провідники революції подали, се такі дрібниці, що для них ніхто не стане гороху псувати. З дивом він мусить просто признати, що офіцирам та ґенералам не ходило о нічого другого, як лишень о захоплення влади, о правлення народом.

Та офіцири, ґенерали, й армія взагалі, не на те, щоби правити народом. Вони на те, щоби боронити краю перед внутрішними й зовнішними ворогами, але не на те, щоби кермувати політикою краю, та ще в мирні часи. Вони на те, щоби вспокоювати край, а не, щоби, самим в ньому ворохобню піднимати.

А прецінь грецька офіцирська революція не першина в світі. Бували такі революції вже нераз. І цікаво, що просто за кождим разом до такої військової революції збиралися офіцири й ґенерали, які не вміли воювати. Загально то вже відоме явище, що офіцири, які не вміють або не хочуть або бояться воювати, політикують. Відомо, що з всяких військових бюр інтендантури, шпіонажі, жандармерії, і тим подібних відділів армії, в яких ходиться зі шаблею, якої з похви виняти не можна, виходять найзавзятійші провідники державної і народної політики. Таке й вийшло в Греції: грецька армія, яка не вміла боронити рідного краю перед Турками, проголошує тепер, що вона потрафить оборонити Грецію перед внутрішними ворогами й зовнішними ворогами. Горе народови, в якому провід ведуть розполітиковані офіцири.

КОНВЕНЦІЙНА КАМПАНІЯ ЄДНАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ
ЗГІДНО З УХВАЛОЮ 16-ої КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗА
ПРИЙМАЄТЬСЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ
В КВІТНИ, МАЮ І ЧЕРВНИ 1925 Р.

УХВАЛИ ТРЕТОГО ЗЇЗДУ ЦЕНТРАЛЬНОГО СОЮЗУ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА

I.

А. В організаційних справах:

1) Третій Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а з жалем стверджує велике число, хвилево незорґанізованих студентів, головно в Ч. С. Р., та беручи на увагу всестороннє використанне часу перебування українського студентства на еміґрації, закликає, щоби студентство вступало в члени організацій для спільної та успішної праці на користь українського народу. Визнаючи конечну необхідність перебування студентів в організаціях українського студентства, Зїзд осуджує перебування українського студентства поза організованим життям як вчинок шкідливий для загальної української справи. Зїзд закликає студентські орґанізації і все студентство для активної і живої орґанізованої праці як у громадах так і серед всього студентства, памятаючи одну спільну мету національного визволення та добробуту українського народу.

2) Третій Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а стверджує, що фахові студентські орґанізації в Празі та Берні не вичерпують завдань українського студентства, обєднаного в цих орґанізаціях та взиває студентів цих орґанізацій вступати в члени українських станових студентських громад та здобутки фахової праці не окупляти занедбанням важнійших завдань українського студентства як членів поневоленої нації.

Тим зноситься 6. резолюція організаційних справ II. Звич. Зїзду.

3) Третій Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а, розуміючи всі вигоди праці на рідній землі, ухвалює виділити експозитуру з осідком у Львові.

а) Технічне переведення цього та час перенесення доручити визначити Управі ЦЕСУС-а в порозумінню з Радою Профоруса,

б) Експозитура, як філія ЦЕСУС-а підлягає Управі ЦЕСУС-а.

в) Зїзд доручає Управі ЦЕСУС-а подбати про негайне утворення звязкової реферантури Управи ЦЕСУС-а в краю, яка має перевести приготовну працю для перенесення експозитури ЦЕСУС-а до Львова.

4) Виділи громад на місцях мають кермуватися в своїй діяльности рішенням Управи ЦЕСУС-а та їх безпосередно виконувати (додаток до резолюції II. Звич. Зїзду ЦЕСУС-а в справах взаємовідносин організацій до [illegible]

5) Зїзд покликує до життя Бюро Преси й пропаганди як самостійний відділ Управи ЦЕСУС-а в порозумінню з Ревізійною Комісією може змінити місце осідку Відділу. В склад Бюра входять дав. члени, голова і секретар.

Б. В справах економічних:

1) Залишити оподаткування повних допомоговців в Ч. С. Р. у висоті 7 Кч. місячно.

2) Частинно забезпечене студентство до 300 Кч. платить оподаткування 4 Кч. місячно.

3) Третій Звичайний Зїзд доручає організаціям стягати оподаткування з своїх членів адміністративним порядком та відводити його в цілости до скарбниці ЦЕСУС-а.

Примітка: Відносно стягання оподаткування студентства в Празі залишається Управі ЦЕСУС-а і відносним орґанізаціям вільну руку.

4) Доручається Управі ЦЕСУС-а вжити всіх можливих засобів в ціли переведення оподаткування родин забезпеченого студентства в Ч. С. Р.

5) Висоту членських вкладок усіх членів орґанізацій ЦЕСУС-а установити на 60 сот. в місяць кождого члена даної орґанізації, яка то сума впливає вповні до скарбниці ЦЕСУС-а.

6) Ведення роздобуваючої та розпреділкової акції на терені америк. переводить виключно ЦЕСУС.

7) Третій Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а кладе в обовязок Управі утворити „стипендійний фонд", яким би в першій мірі користувалися талановиті студенти члени ЦЕСУС-а.

8) За основу цього фонду взяти:

а) 10% всіх прибутків ЦЕСУС-а,

б) датки, призначені на ту ціль,

в) стягнені борги абсольвентів, яку то акцію належить зараз розпочати.

9) Третій Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а, стоючи на становищі, що одним з найважнійших жерел забезпеки студенства є самодопомогова акція, взиває орґанізації — членів ЦЕСУС-а утворити власні економічні підприємства, самодопомоги. Доручається Управі ЦЕСУС-а утворити при Економічному Відділові ідейний центр всіх економічних студентських (як також і тих, що є під впливом студентства) організації, завданням котрого має бути поставлення енерґічної пропаганди та допомоги творення кооперативних у кождім осідку студентства.

Третій Звичайний Зїзд доручає Управі ЦЕСУС-а вжити всіх можливих засобів до стягнення залеглостий, як орґанізацій так і поодиноких членів. В разі ухилення зі сторони орґанізацій чи окремих їх членів Зїзд доручає Управі ЦЕСУС-а поступати після постанови II. Звич. Зїзду ЦЕСУС-а в Подебрадах (економічні справи т. 18) та оголосити список осіб і назви орґанізацій. Зїзд надає право Управі ЦЕСУС-а в окремих случаях узглядновати виправдуючі причини в невиконуванню тих обовязків.

10) Зїзд звертається зі закликом до всіх фахових товариств, як студентських так і мішаних, підпринимати допомогову акцію ЦЕСУС-а оподаткування своїх членів на цю ціль.

II.

Забезпечення Українських Високих Шкіл.

11) Зїзд уважає, що головною основою матеріяльної забезпеки УВШ. у Львові є край.

12) Зїзд, розглядаючи методи та систему збіркової акції в краю на цілі удержання УВШ. у Львові вважає загальне оподаткування найбільш доцільним та взиває Кураторію УВШ. і студентські організації до найінтензивнійшої праці в цьому напрямі.

13) Маючи на увазі сучасний матеріяльний стан УВШ. і краєвого студентства Зїзд закликає загал українського студентства кинути і перевести в життя клич: „Ферії 1925. для УВШ. і студентського фонду".

14) Третій Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а вважаючи, що найціннійшим культурним здобутком української суспільности на західних землях України є УВШ. у Львові, підтримання яких найважніщим обовязком цілої української суспільности, як в краю так і на еміґрації. Зокрема Зїзд звертається до української еміґрації в Америці з закликом підтримати ці Українські Високі Школи своєю матеріяльною підмогою у формі:

а) перебрання протекторату над видавничою діяльністю У. В. Ш.,

б) придбання приладдя для УВШ.,

в) будова академічних домівок,

г) допомога студентським харчівням,

д) складання жертв на „стипендійний фонд".

В. В культурно-суспільних справах:

Третій Звичайний Зїзд стверджує, що:

Діяльність ЦЕСУС-а в ділянтань охоплювала переважно окремі справи спеціяльного характеру, тому не могла вона відповісти вимогам широкого розуміння засадничих прямувань організації в культурно-суспільній сфері. Обмежування уваги і духової енергії до окремих індівідуальних моментів та практичної їх реалізації не дало в достаточній мірі позитивних здобутків з погляду загальної критерії духових змагань українського студентства. Розглядаючи стан сучасної дійсности українського народу в умовинах політичного поневолення, Зїзд стверджує невеликі кваліфікації активизму сучасної української інтеліґенції, зокрема українського студентства в процесі суспільного будівництва. Появу того неґативного явища признає безпосередно незалежною від створеної в силу окупаційних обставин системи політично-суспільного життя, що підриває моральні основи і суспільні якости інтеліґенції та щораз більше прориває тісний звязок з народним організмом і поменшує її продуктивність в боротьбі за загально національні інтереси. Того рода обставинам мусить бути протиставлена орґанізована форма протиакції з такими конкретними цілями:

Скріплення критичного відношення до сучасних явищ складного процесу національної і соціяльної форми життя та винайдення відповідних формул суспільної праці.

Звертаючи свою увагу в напрямі тих двох завдань ЦЕСУС мусить усвідомити собі, що так зрозуміла мета — не обмежена ані часом, ані якимись одноріднимии засобами — може бути здійснена на ґрунті неконсолідованости укр. громадського життя в сучасну хвилю тільки повільно і силою духово і морально здорових працівників. Найпершим безпосереднім предметом уваги ЦЕСУС-а мусить стати питання укр. молоді взагалі, а середньошкільної зокрема яка виставлена на розкладові впливи ріжних ворожих зокільних чинників.

Успіх праці в цьому напрямі зумовляється безперервністю і систематичністю ділання. Для цього є необхідним використати ті існуючі засоби в яких прим. нині є студ. преса.

Переходячи до перегляду позицій боротьби за суттєві інтереси нації в справі УВШ. на Зах. землях України Зїзд стверджує:

1) Українські високі школи у Львові — університет і техніка, що повстали як вислід реальних потреб української нації мусять бути задержані і надальше та поставлені на висоті своїх завдань, щоби задовольняли духові стремління поневоленої нації. Значіння їх полягає зокрема в тому, що вони мають: а) бути науково-культурним, просвітним і виховним осередком, б) бути центром українського студентського життя, в) зосереджувати та підготовляти молоді наукові думки, що одиноко може протиставитися денаціоналізаційним впливам окупантських шкід на наших землях.

2) Для того, щоби УВШ. задовольняли як найкраще вище зазначеним цілям, навчання на них повинно бути приміненим до життевих потреб сучасного культурного та суспільно-економічного стану укр. народу Тому Зїзд витає думку ріжних краєвих установ та осіб про необхідність реорґанізації пляну навчання на УВШ. у Львові. Але вважає, що при тій реорґанізації мусить бути конче задержаний характер саме високих шкіл університету і техніки на взір аналоґічних захід.-европ. шкіл.

3) Збереження і розвиток УВШ. можуть бути забезпечені лише при умовині активної та одностайної піддержки їх широкими колами громадянства, зокрема цілого студентства. Повинністю кождого українського студента [illegible]

II. Українські високі школи в Чехословаччині.

4) Українські високі школи в Чехословаччині забезпечені потрібними вимогами матеріяльного і морального характеру. Всі три високі наукові установи в ЧСР. успішно продовжували і в останньому році свою наукову діяльність та внесли в українську культуру нові цінности. Українське громадянство на еміґрації, зокрема професура й студентство мусять і надальше проявити збільшення інтересів і зусиль, щоби належно вдержати науковий авторітет і моральний престіж тих установ, як в себе в нутрі так і назовні.

III. Фахові громади в ЧСР.

5) Фахові громади наслідком неоправданих причин не стараються навязати своєї вузько-фахової праці до загально-студентського життя і не виказують зацікавлення в цім напрямі. Тому Зїзд взиває всі фахові громади перейти зі стану своєї пасивности у відношенню до загально студентських справ і вступити у вільні члени ЦЕСУС-а. Зокрема звертається до Союза організацій студентів-техніків направити своє минуле відношення до ЦЕСУС-а і подбати про належне заступлення інтересів своїх членів.

Г. В справах міжнародних зносин.

I/III. Звич. Зїзд стверджує:

а) що через мале зрозуміння ваги чужих мов українське студентство відмежовує себе від безпосереднього звязку з культурним світом, та через те не може поставити на висоті завдання пропаганду та оборону наших національних та культурних інтересів.

в) що не менше чим студентство, виказує зацікавлення з де-якими виїмками старше громадянство в краю і на еміґрації. Особливо наукові круги, які до цього в першій мірі покликані і зобовязані.

2) III. Звич. Зїзд уважає, що ЦЕСУС повинен вжити всіх заходів до вдержання здобутих позицій та по можности впливу укр. студентства через ЦЕСУС в Міжнародній Студ. Конфедерації та відбитися від усіх ворожих нападів. Заходи ці не мають одначе порушати власної гідности та організаційної едности ЦЕСУС-а. Управі доручається взяти участь в конференції Ради Конфедерації в серпні цего року в Копенгазі.

3) Доручається Управі ЦЕСУС-а взяти участь в конференції Европейського Допомогового Фонду, що має відбутися в Женеві в серпні ц. р. Зїзд закликає укр. студентство взяти якнайактивнійшу участь в постійній міжнародній студентській виставці в Женеві, яку уряджує Допомоговий Фонд підчас своєї конференції.

4) Зїзд ЦЕСУС-а вважає необхідним для укр. студентства приняти видатну участь в міжн. університетській Олимпіяді в Римі 1926 р. та закликає всі гуртки, секції й товариства, наукові, мистецькі та спортові підготовитися до виступу на цій Олимпіяді; організації ЦЕСУС-а закликає подати до Управи всі необхідні конкретні відомости відносно своєї участи в Олимпіяді. Доручає Управі ЦЕСУС-а згідно цим відомостям виробити проґраму та плян участи українського студентства в Олимпіяді та постаратися про необхідні для цеї участи засоби.

5) Зїзд признає конечною участь укр. студентства в міжн. Конфедерації Університетських Товариств для Ліґи Націй; витає утворення подібного Товариства в Подебрадах та закликає инші українські академічні осередки до заснованя таких товариств і обєднання їх в одну укр. федерацію Університетських Товариств для Ліґи Націй. Відділови Міжн. [illegible] Доручається тримати контакт із заснованим в Подебрадах Товариством (згідно Федера- [illegible] спільну лінію поведінки у виступах на міжнародньому полі.

6) Відділ Міжн. Зносин в порозумінню з місцевими громадами має утворити реферантури відділу в більших осередках Европи, в особі відповідних референтів. Ці референти мають бути заступниками Відділу Міжн. Зносин у всіх ділянках його праці на даній території.

7) Зїзд уважає конечним зближення зі студентством та громадянством народів тих держав, де перебуває українськеке студентство, шляхом утворення обєднань для навязання дружних відносин.

8) Для створення фонду для участи ЦЕСУС-а в міжнародних студентських конференціях III. Звич. Зїзд накладає обовязковий одноразовий податок на всіх членів ЦЕСУС-а у висоті: в Чехословаччині 10 Кч., на инших теренах відповідний еквівалент. Це оподаткування має бути переведене виділами громад до 5. серпня ц. р.

Ствердити резолюцію I. Звич. Зїзду ЦЕСУС-а, яка звучить так: „В справі взаємновідносин між ЦЕСУС-ом та міжнародними студентськими орґанізаціями доручається Управі ЦЕСУС-а домагатися приняття ЦЕСУС-а в їх члени, оскільки того вимагають інтереси українського студентства. Цим зноситься т. I. I-го Надзв. Зїзду 3 січня 1923 року".

Ствердити 4. резолюцію I. Надзв. Зїзду ЦЕСУС-а, що читається так: „Управі ЦЕСУС-а доручається при виступах на міжнароднім полі заедно зазначити, що загал студентства московського, польського і румунського не тільки не боронить українських студентів перед переслідуванням їхніх політичних та академічних влад, а навпаки бере сам участь в тому переслідуванню".

„КУЛКО РОЛЬНИЧЕ".

—o—

Раз до ґміни Подолесе
В Великоднє наше свято
З інформаціями кулка
Прибуло панів багато.
От один із них найґрубший
Говорив таку промову:
„Ми для того тут, панове,
Щоб вам дати вістку нову.
Бачу, трудно вам живеться,
Бо доходи невеликі,
А весною, то ще гірше,
Бо порожні всі засіки.
А про ваші недостатки
Вас ніколи не питають
І податки величезні
Для заплати накладають.
Та повірте мні, панове:
Я вам лиха не бажаю, —
Помогти недолі вашій
Обовязком уважаю.
Вас від вашої недолі
Ми беремось лікувати,
Тільки треба з вас для цього
Кулко зорґанізувати.
Хто поступить в наше кулко
(Ясна річ, не без поруки),
Швидко буде богатіти,
Користаючи з науки.
Бо хоч ви і не учились,
Алеж ми вам світ несемо,
А за цю велику працю
Жадних гроший не беремо.
Гроші будете давати,
Як появляться причини;
Чи робити маслобойні,
Чи доставити машини.
Всім нажитим так маєтком
Володіти буде спілка
Членів правних—гонорових
Цього рільничого кулка.
Коли явиться незгода
Межи членами у спілки
(Що можливе, бо ніколи
Не везтиме пан кобилки), —
То незгідливого члена
Приговоримо прогнати,
А з нажитого маєтку
Добру дулю під ніс дати...
Так повірте, що несемо
Вам богацтво від науки,
І що серце наше чисте,
Так як чисті наші руки"...
Тут слухач один озвався,
Показавши свою гадку:
„Чуєм, пане, ваше слово, —
Як по маслу — ллється гладко.
Ми вдоволилися, пане,
Тим, що нам вже надавали.
За одну дитину польську
Наших двоє рахували.
Ми-б повірили вам, пане,
Що добра ви нам бажали,
Як би з нас за віз ломачча
По два злотих не здирали.
Обіцянки, хоч солодкі,
Алеж їх не купувати...
Годі-ж, пане, нас дурити
Й голови заворочати"...

С. Семенюк,
дописувач „Нашого Життя" з Полісся.

ДО ПРОЦЕСУ ПОСЛІВ.

—o—

Засуджений посол П. Васильчук далі одержує листи й депеші з краю і зза кордону з висловами співчуття. Дня 13. V. наспіли листи від премієра Франції п. Пенлеве, де він заявляє, що теперішні функції перешкаджають йому інтервеніювати в справі обвинувачених українських послів, одначе він пересилає їм вислови свого глибокого співчуття та пошани.

Французький посол до парляменту Кашен крім телеграми прислав обширний лист, в якому висловлює свої найвищі симпатії для обвинувачених і заінтересування справою переслідування українського населення в Польщі. Тільки затяжна недуга, яку перебуває, не позволяє йому пребути до Рівного та до Польщі. Крім того посол Кашен пересилає ґратуляції обвинуваченим українським послам.

Член англійського парляменту Кенворті пише, що не прибув до Рівного тільки тому, що запізно одержав повідомлення про процес. Але співчуваючи обвинуваченим, він внесе інтерпеляцію в англійському парляменті в справі переслідувань Українців. Пос. Кенворті висловлює найглибші співчуття засудженим послам.

Телеграфічні та листовні вислови співчуття надіслали пос. Васильчукови пп. Гендерсон, Рис Дейвіс, Кляйнес, Ллойд Джордж, Бернсторф, сенатор Гербен, др. Каґль, Венде й ин.

З краю напливають депеші та листи від українських організацій, партійних управ, сільських громад, церковних парохій і поодиноких громадян зі всіх сторін західно-українських земель: Сх. Галичини, Холмщини, Полісся, Волині і Підляша.

Пос. Павло Васильчук зараз по закінченню процесу прибув з Рівного до Варшави і взяв участь в нарадах Українського Клюбу.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Історичне оповідання).

(13)

Не докінчив, бо над його головою блиснула шабля і він залляний кровю, звалився з коня. То один його козак, чуючи сю розмову, не видержав. Пиправивши псаря на той світ, почвалав до козаків Чалого і при них станув. Другий козак одним махом шаблі відрубав голову собаці і пішов за своїм товаришем.

— Наше товариство росте, — Сава промовив. — Добрий початок. Се знак, що таких прийде більше. Може й полк цілий незабаром призбираеся.

— Половина міліції Потоцького пристане до гайдамаків, отамане Голий! — сказав козак, що вбив псаря. — Коби тільки ти вмів підійти до них.

— Хтож тобі сказав, що я Голий? — Чалий спитав сміючися. — Я Сава Чалий, надворний козак князя Четвертинського.

— Не... Голий? — козак вицідив і поблід.

Також поблід його товариш. Оба стали роззиратися, чи не чкурнутиб їм і не спастися бігством. Чалий помітив сей їх жах і сказав байдужо:

— Як боїтеся мене, то позволю вам відїхати. Що ви вбили панського псаря, і панську собаку, ніхто, окрім нас і вас не буде знати. Вашому панови не виявлю сего ні я, ні жаден з моїх товаришів.

Оба козаки Потоцького сконфужені позирали, то на себе, то на Чалого, то на його війско.

— Я лишаюся у тебе, — перший промовив несміло.

— І я, — додав другий.

— А як я ще в панській службі? — Чалий спитав.

— Як ти справді Сава Чалий, то лишаємося, — відповів перший козак. — Про тебе, хоч ти служиш панови, люди не зле балакають.

— Але ви воліли би до Гната Голого?

Козаки не відповідали.

— Мовчите, значить воліли би. Коли так, то будете мати нагоду від мене перейти до него. Ми всі тепер його товариші.

Оба козаки відітхнули, стираючи з чола піт трівоги.

— Вбитий псар згадував щось, що війско гетьмана засіло на Голого. Чи се правда? — Чалий спитав гетьманських козаків.

— Се правда, що він сказав, — відповів перший козак. — В малахівськім дворі була тільки невелика міліція, з самих чужинців. Пан страшно знущаєся над людьми і над нашою вірою. Молоді парубки змовилися з Голим і він обіцяв прийти, та панів з Малахова викурити. Про се звір дізнався і сповістив гетьмана. Мабуть люди були в корчмі необережні і жид підслухав їх. Гетьман вислав нас з Немирова, щоби на ватагу Голого зробити засідку. Мабуть спіймають її, бо в селі ніхто не знае, що війско прийшло. Війско сидить в лісі і відріже Голому дорогу назад на Запороже.

— Хто отаман гетьманського війска?

— Ротмістр Шаровські.

— В селі справді ніхто не знає, що гетьманське війско недалеко села в засідці? — Чалий спитав хлопа, котрий до него втік перед собакою.

— Та не знае, — відповів затрівожений хлоп. — Добре, що я туди не втікав, де се війско стоїть, а то був би впав у катівські руки.

— Чи в гетьманськім війску богато таких як ви? — Чалий спитав гетьманських козаків. — Таких, що пристали би до нас?

— Таких не богато, — один козак відповів, — бо гетьман не радо бере на службу нашу віру. У него майже самі Волохи, Німці, Ляхи, Татари. Всеж таки наших буде яка третина. Всі відстали би від гетьмана, як би Голий, або як би Чалий позвав їх до себе.

— Не боїтеся зради, як би ви їм розказали, що тут сталося, але вони таки побоялись би перекинутися до нас?

— Є непевні, але більшість не зрадить. Затисне зуби і змовчить.

— Отже ви оба вертайте до своїх. Кому вірите, скажіть, що я йду вирубати Голого з засідки. Як прийде до бою, то й ви вдарте на Ляхів. Як таке буде вам ненаручно, то всі ті, що хочуть відійти до нас, нехай поскидають шапки. Се на те, щоби кому з них від нас не дісталося. Не знаєте, коли має прийти Голий?

— Нині середупівночи мабуть буде в ярі, що від запорожської сторони. В тім ярі війско гетьмана має наскочити на него і заставити вихід. Горою яр буде обсаджений війском, так що Голий не буде мати виходу і мусить здатися. Такий рахунок Шаравського. Верх яру обсадять драґуни, вихід яру загатять козаки.

— Отже ви скажіть вашим товаришам, щоби силкувалися станути за плечима вірної гетьманови мужви. Я пришлю вам частину моїх козаків.

— Що ми скажемо Шаравському, коли вернемо без хлопа, без собаки і без псаря?

— Збрешіть будь що... Або скажіть, що ви вскочили в засідку. Одна куля вбила собаку, друга псаря, ви втікли. Шаравські злякався, гадаючи, що в сих сторонах кромі Голого, ще якась гайдамацька ватага, отже буде мене просити, щоби я поміч йому своїми козаками.

Оба козаки відїхали.

— Ми не гаймося! — Чалий промовив до своїх. — Насамперед ті, що через свою родину відстають від нас, нехай за раз ідуть... Бувайте здорові, товариші! Може доля незабаром зведе нас ще раз до купи. Як не зведе, то не згадуйте вашого сотника лихим словом...

— Щож ми скажемо нашому панові, як вернемо? — спитав один, ковтаючи слези.

— Скажіть правду. Скажіть, що Чалий пішов з рештою на Запороже. Тих, що не хотіли йти, відпустив і без перешкоди позволив відїхати.

— Колиж бо й ми хочемо йти. Тільки... Тільки не можемо.

— Як божа ласка буде при нас, то й ви зможете, бо ще не зараз буде кінець. Такі, як ви, також дома потрібні.

Гурток козаків відїхав. У декотрого по лици котилися слези, декотрий голосно хлипав. Вже далеко були, а все ще озиралися і наслухували, чи сотник не кличе їх назад.

— Тепер підемо на Малахів. Ти, Пилипе, чи як тебе кличуть, ходи сюди, ступай біля мене, — Чалий звернувся до малахівського хлопа. — Веди нас, бо я не знаю дороги. Поки що хочу підійти до села, щоби на сам вступ не попасти на двір. Треба би побалакати з людьми.

— Найліпше, міркую, зробити так, — заговорив Пилип, коли сотня рушила з місця. — Як вже будемо підходити до села, ви звяжіть мене, будь то би спіймали і приставляєте мому панови. Зайдемо до тої корчми, де сидить піп. Бачучи мене звязаного, Жид буде гадати, що ви панське війско, отже вищебече вам все, що знає.

— Ваш піп сидить в корчмі з Жидом? — Чалий спитав здивований.

— Не з Жидом, але у Жида. Сидить в заперті. Скований в жидівськім льоху.

— Піп увязнений? В темниці у Жида?

— В попівстві пан посадив плебана, попови казав іти в комірне до хлопа. Ще й приказав йому третину своїх доходів передавати до двора, третину плебанови. Піп давав, але плебан пожалувався панови, що то за мало. Що піп свої приходи затаює. Пан, не довго думаючи, післав до попа гайдуків, котрі його скували і відставили до корчми, тай передали Жидови. Жид вязнить попа скованого. Попови вільно правити Службу Божу в церкві аж тоді, коли громада заплатить жидови три злоті. Тоді чотири гайдуки ведуть попа до церкви скованого. В церкві розковують його. По Службі Божій назад закладають заліза і відводять до Жида. Також ведуть його до недужого сповідати, хрестити дитину, на похорон. А все аж тоді, коли люди зложать в руки Жида приписану двором таксу. Здорові йдуть сповідатися до корчми. Гроші, які тим способом Жид призбирав, ідуть по одній третині на плебана і на двір. Третину бере Жид, але за те мусить попа годувати. Попадя і дві попадянки харчуються у людий, бо їм Жид не дає нічого.

— У вас не знайшовся гурток смільчаків, що попа увільнилиби?

— Були би, але не можна. Жид має приказ вбити попа, скороб тільки помітив, що хтось прийшов визволяти його. Також вбє його, як би в селі спалахнув який бунт, або як би гайдамаки наскочили на двір. Як би хтось таке загадав, то мусить насамперед увільнити попа.

— Хиба ми зробимо се.

— Але обережно, щоби се не принесло попови смерть з руки Жида. Ми вже недалеко тої корчми. Вона ось в тім лісі, що просто нас. Тепер звяжіть мене.

Козаки звязали Пилипови руки на спині і взяли між себе. Ледви віхали кількадесять кроків далі, якісь руки розгорнули коноплі при дорозі і з конопель вилізла Жидівка.

— Пилип, що втік був, між вами звязаний! — сказала врадувана. — Значить, ви панське війско. — Бог прислав вас в саму пору!

— У вас може гайдамаки? В білий день? — Чалий спитав.

— Мабуть гайдамаки, пане ротмістр, Жидівка відповіла.

— Взяли село? Панів і Жидів побили? Ти одна спаслася?

— Села ще не взяли і панів та Жидів ще не побили, бо їх не богато. Їх тільки троє. Вони в нашій корчмі.

— Що вони там роблять?

— Два пють мід, третий стогне і йойкає.

— То хто пє мід, або стогне і йойкає, той гайдамака?

— Полухайте, пане ротмістр, то самі скажете, що вони гайдамаки. Вони заїхали перед корчму возом. Два стягли з воза третого і будьто би недужого внесли в корчму. „Ми чули, сказали, що у вас піп. Виведіть його, нехай сего недужого висповідає, бо він до дому живий не заїде." Мій муж зараз доміркувався, що той будьтоби недужий, здоровіський хлоп. Не маючи гайдуків, котрі попа пильнували би, не випускає його, бо боїться, що то всі три гайдамаки, що прийшли попа викрасти. Я втікла з хати, але що ті гайдамаки дивляться крізь вікно на дорогу в село і до двора, я не могла пуститися просто туди. Отже я пішла в противну сторону. Так я, Богу дякувати попала на вас. Чиє ви війско?

— Пусте, чиє. Даш в наші руки тих трех гайдамаків?

— Чому би й ні! Але поведу вас так, щоби ви могли обскочити корчму ще заки вони заглянуть вас.

— Веди!

Жидівка повела їх. Козаки обступили корчму. Чалий з чотирма козаками увійшов до середини. В корчмі справді були три хлопи і один Жид. Один хлоп лежав на лавці і постогнував. Хлопи побачили козаків крізь вікно, ще заки увійшов Чалий. Але вони нічим не показали, що се заскочило їх несподівано, або що їм се не по нутру.

— Чи се правда, що Жидівка сказала мені? Що тут піп сидить в заперті, та якийсь вмираючий хлоп хоче висповідатися? — Чалий спитав Жида.

— То правда, пане ротмістр, — Жид відповів. — Але я боюся випустити попа до них, бо то якісь сторонські люди. Бог знає, чого вони сюди прийшли і що затівають. Тепер нема тут ні одного гайдука, а три хлопи і піп проти одного жида і жидівки за велика сила.

— Ви звідки і куди? — Чалий спитав хлопів.

— Ми з Могилева і їдемо до Тульчина. По дорозі один занедужав. Каже, що вмирає. Люди з Малахова сказали нам, що їх піп в сій корчмі, під ключем Жида. Того й ми заїхали сюди. Просимо, щоби Жид випустив попа до нас, висповідати недужого. Жид каже, що не випустить, бо не вірить нам. Хиба занесемо недужого на віз і поїдемо. Як в дорозі вмре, то через того Жида понесе з собою всі свої гріхи на той світ.

— Тепер тобі нічого боятися, як ми тут, — Чалий звернувся до Жида. — Приведи попа!

— А пан ротмістр не відійдуть? Заждуть тут зі своїми людьми, аж я попа назад запру?

— Не бійся. Не дам йому втечи.

— То дайте мені до помочи одного козака.

— На що?

— Щоби поміг відсунути колоду, якою завалені двері до світлиці попа. Колода така тяжка, що я сам не здужаю відсунути її.

— Я тобі поможу, — сказав один хлоп. схопившися.

— Не хочу! — Жид відповів. — Я вас не знаю.

— І тих козаків мабуть не знаєш, — хлоп замітив.

— Але знаю бодай те, що козаки якогось пана.

Чалий приказав одному козакови вийти з Жидом. Жид і козак вийшли до сіний, де в куті стояла здорова дубова колода. Така тяжка, що оба ледви відсунули. Жид подякував за поміч, підвів двері і зійшов в льох. Козак вернув до товариства. По хвили товариство почуло тяжкий хід і бренькіт заліза. Двері відчинилися і увійшов піп, за ним Жид. Піп двигав на руках і на ногах заліза. На шиї мав залізний обруч. До обруча мав прикріплений залізний ланцух. Другий кінець ланьцуха держав Жид в своїй руці, ведучи попа на ланцуху, як цигани медведя. Піп сів на лавці важко дишучи.

(Дальше буде).